

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף מב

אמר רב נחמן בשם שמואל: היה מהלך בדרך בשבת ואינו יודע לשער כמה הם אלפיים אמה שמותר לו ללכת, מהלך אלפיים פסיעות בינוניות (= לפי שפסיעה בינונית היא אמה אחת).

מי ששבת בבקעה שאינה מוקפת מחיצות, ואח"כ הקיפה נכרים מחיצות בשבת, מותר לו להלך בה רק אלפיים אמה כאילו אין בה מחיצות (= לפי שהוא לא שבת מבעוד יום בתוך המחיצות). אבל מותר לו לטלטל בתוך המחיצות, וכן מותר לו לזרוק חפץ מתוך האלפיים אמה למחוץ לאלפיים אמה (בתוך המחיצות), לפי שמחיצה הנעשית בשבת נחשבת כמחיצה.

ולדעת רב הונא מותר לו לטלטל רק בד' אמות, כאילו אין שם מחיצות. ואף לטלטל ע"י זריקה אסור לו, שמא ימשך אחר החפץ ויצא מחוץ לאלפיים אמה. ומאחר שנאסר עליו לטלטל אפילו ע"י זריקה לכן אסור לו לטלטל בתוך המחיצות אפילו בתוך האלפיים אמה, משום שאנו מחשיבים את האלפיים אמה כפרוצות למקום האסור להן, שהרי הן פתוחות במילואם לשטח האסור בטלטול (= חוץ לאלפיים אמה).

רב נחמן מביא ראיה לדבריו מברייתא: מי שהניח עירוב תחומין, ונגמר תחום האלפיים אמה שלו בחצי העיר (= באמצע עיר אחרת), מותר לו לטלטל בכל העיר, אבל אסור לו לעבור את ברגליו את החצי השני של העיר (שהוא מחוץ לאלפיים אמה שלו). וכי מאחר שאסור לו לעבור את החצי השני של העיר איך הוא מטלטל בכל העיר? אלא מדובר שמטלטל ע"י זריקה, א"כ מוכח שלא גוזרים שמא ימשך אחר החפץ! ורב הונא מעמיד את הברייתא שמטלטל ע"י שמושך את החפץ מחוץ לאלפיים לתוך האלפיים, ולכן אין חשש שימשך אחריו כיון שמביאו אצלו.

אמר רב הונא: מי שהניח עירוב תחומין, ונגמר תחום האלפיים אמה שלו בחצי חצר (= באמצע חצר), מותר לו להלך בחצי החצר שבתוך תחומו (אבל אסור לו לטלטל שם, לפי שהחצי הראשון פרוץ לחצי השני שהוא מקום האסור לו). והחידוש הוא שאנו לא חוששים שמא הוא יבוא להלך בכל החצר.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אמר רב נחמן: רב הונא הסובר שחוששים 'שמא ימשך', מודה לי שאם הניח עירוב תחומין ונגמר תחום האלפיים אמה שלו על שפת תקרה (= שנגמר תחומו בבניסה לבית שהיה כותלו פרוץ והתקרה עומדת), שאף שאסור לו להלך בתוך הבית בכל זאת מותר לו לטלטל בכל הבית ע"י זריקה, ואין אנו חוששים 'שמא ימשך', הואיל ותקרת הבית נראית כאילו היא יורדת וסותמת ויש לו היכר שכאן הוא סוף תחומו.

הגמרא רוצה לתלות את מחלוקת רב נחמן ורב הונא (= האם גוזרים 'שמא ימשך') במחלוקת תנאים: שלמדנו במשנתנו לעיל, שאם הוציאוהו נכרים מתחומו ונתנוהו בדיר או בסהר (= שהם מוקפים מחיצות), נחלקו התנאים האם יכול להלך בכולה, או שיש לו רק ד' אמות. וא"כ הסוברים שמותר לו להלך בכל הדיר וסהר לא חוששים שמא גם במקרה שהניחוהו נכרים בבקעה שאינה מוקפת מחיצות יבוא להתיר לטלטל בכולה, וא"כ ניתן לומר שאף אינם גוזרים לאסור לטלטל ע"י זריקה במקום שאסור להלך, ולא חוששים 'שמא ימשך'. והסוברים שאם הוציאוהו נכרים ונתנוהו בדיר וסהר יש לו רק ד' אמות, זה משום שהם גוזרים לאסור הילוך בדיר וסהר שמא יבוא להתיר אף הילוך בבקעה שאינה מוקפת מחיצות, וא"כ ניתן לומר שהם גוזרים אף שלא לטלטל ע"י זריקה, 'שמא ימשך'.

הגמרא דוחה: שיתכן שלא גוזרים על דיר וסהר משום בקעה לפי שהם שתי מקומות שונים, אבל במקום שאסור להלך גוזרים לאסור טלטול ע"י זריקה 'שמא ימשך', לפי ששניהם במקום אחד. וכן יתכן שהאוסרים לטלטל בדיר וסהר אין זה משום גזירה 'שמא ימשך', אלא משום שהוא לא שבת בתוך המחיצות (= שהרי הנכרים נתנוהו שם בשבת), וא"כ אין הם אוסרים בכלל טלטול ע"י זריקה 'שמא ימשך'.

אמר רב הלכתא כרבן גמליאל וכו': לדעת כולם הלכה כרבן גמליאל בספינה - שמותר לו להלך בכולה. לדעת רבה הטעם הוא - הואיל והוא שבת בתוך מחיצות הספינה מבעוד יום. ולדעת רבי זירא הטעם הוא - הואיל שכשהוא מרים את רגלו לפני שהוא מניח אותה הספינה ממשיכה לשוט ומוציאה אותו מד' אמותיו לתוך ד' אמות אחרות

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

בעל כרחו, והרי זה כמי שהוציאווה נכרים מחוץ לד' אמותיו ונתנוהו בתוך ד' אמות אחרות שיש לו ד' אמות להלך, וכך בכל רגע יש לו ד' אמות חדשות להלך בהם (וראה ביאורים נוספים ברש"י).

טעמו של רבה לא שייך כשנפחתו דופני הספינה או באדם הקופץ מספינה לספינה, שהרי אינו נמצא בתוך המחיצות ששבת בהם מתחילה.

רבי זירא לא הסביר כרבה, לפי שלדעתו מחיצות הספינה עשויות להבריא מים (= להגן מהמים) ולא נחשבות כ'מחיצות' לעשות את כל הספינה כד' אמות.

רבה לא הסביר כרבי זירא, לפי שלדעתו בספינה מהלכת כל התנאים שבמשנה מודים שמותר לו להלך בכולה (= כטעמו של רבי זירא הנ"ל), ומחלוקתם היא רק בספינה עומדת.